

v plemeniti namen, da ž njimi nagradi najboljšo povest, namenjeno slovenski mladini od dvanajstih let dalje.

Navedeni znesek sedmih cesarskih cekinov pa je samó častna nagrada, katera se izplača pisatelju povesti; vrhu tega gospod Ján Lego poskrbi še za to, da pisatelj nagrajene povesti prejme za spis svoj še navadni pisateljski honorar.

Pisatelj nam v svoji povesti naslikaj vzornega slovenskega mladeniča, odičenega z vsemi krščanskimi in državljanskimi vrlinami; od tiste dóbe, ko začne hoditi v šolo, sprémi ga do moških let, ko stopi v praktično življenje, opiši ga živo in plastično brez moralizovanja, da bode mlada duša, videča pred seboj junaka povesti, hrepnela po njegovem vzvišenem vzgledu izpolnovati vse dolžnosti, katere národ, cerkev in država zahtevajo od poštenega moža.

Ako pisatelj takšno životopisno povest postavi v zgodovinsko zanimiv čas ter njeno dejanje odpré na take domače kraje, ki se odlikujejo po prirodni lepóti svoji, bode tem večja zasluga njegova.

Povest obsezaj šest tiskovnih pól male osmerke, natisnene z navadnimi garmondskimi črkami.

Rokopisi naj se pošiljajo do konca tekočega leta načelniku podpisanega odbora, kateri tudi povesti prisodi darilo ter pisatelju njenemu izroči častni honorar.

V Ljubljani 1. aprila 1887.

Peter Grasselli,

šupan Ljubljanski,
načelnik.

Prof. Janez Gnjezda,

predsednik družbe katoliških rokodelskih pomočnikov.

Prof. Fr. Levec,

urednik „Ljubljanskega Zvona“,
načelnikov namestnik.

Ivan Tomšić,

c. kr. vadniški učitelj in urednik „Vrtcev“.

Književstvo.

— **Angeljček, otrokom učitelj in prijatelj.** Izdal Anton Kržič. I. zvezek. V Ljubljani, 1887. Samozaložba. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. Ta knjižica ima na 48 str. to-le prav zanimljivo vsebino: Uvod. Zvonček. Kateri je najpriidniši? Hvaležnost. Tabrnakelj. Sestrina ljubezen. Bratovska ljubezen. ??? Šola rajске nedolžnosti. Varuj se hudega! Delaj dobro! Vse v čast Božjo Marija, mati sirotam. Blagosrčna deklica. Krži in težave otročjih let. Sladka kaša. Leni dekli. Dolga zgodba. Peter čebele draži. Ovčica. Spomladanska. Muhasti deklamator. Zakaj? Zato! Slovesen govor. Rebus. Uganke in šaljiva vprašanja. Vrli g. pisatelj v uvodu pravi: „Kakor skrben angelj varuh vas (Angeljček) želi od hudega odvráčevati in k dobremu spodbujati; hoče vam biti, kakor je pridjano: učitelj ter vas učiti, kako si morate tudi vi polagoma nekaj angeljskega prisvojiti. Angeljček vam hoče biti pa tudi še ljubeznjiv prijatelj, ki vam ne bo vedno le samo resnih reči pripovedoval, ampak mnogokaj tudi v veselje in zabavo“. „Angeljčeka“ priporočamo tedaj prav živo naši nežni mladini! Stane pa samo 12 soldov.

Dopisi.

Z Dolenjskega. Po državni šolski postavi z dné 14. maja 1869. l. št. 62 d. z. l. in po ministerskem ukazu z dné 8. maja 1872. l. imela bi se (§. 46 in §. 11) vsako tretje leto sklicati deželna učiteljska konferencija. Vsled novele z 2. maja 1883. l. določil pa se je ta čas na šest let. Znano je, da ima po §. 12. m. ukaza z dne 12. maja 1872. l. deželna učiteljska konferencija nalog, mnenja izrekati o vprašanjih, katera podaja deželni šolski svét, posvetovati se o sredstvih k prospéhu ljudskega učiteljstva, dalje o stvareh, katere se tičejo pravic, dolžnosti in razmer učiteljstva; tudi je upravičeno podajati samostalne nasvete.

Delokrog deželne učiteljske konferencije je za ljudsko učiteljstvo vsake dežele jako pomemben, silno važen. Saj je znano, da se vsikdar, kadar so zborovale te konferencije, izdale so se kmalu potem potom deželnih postav in ukazov za učiteljstvo in za napredek ljudskega šolstva važne naredbe.

Od kar je bila zadnja deželna konferencija na Kranjskem, preteklo bode v nekolikih mesecih 9 let, reci: devet let! To se menda nikakor ne strinja ne s postavnimi določbami, niti nij to v korist za prospah ljudskega šolstva in njenega učiteljstva, njegovemu delovanju posamezno in v občeh vsega stanu. Vsaj mu je mogel in mu more vsak v oči reči, da ne izpolnjuje niti on, niti njegov stan predpisane mu dolžnosti. Ako se pomisli, koliko mladih ljudi podá se k temu stanu z resno voljo, postati keristen, da, naj koristnejši ud človeške družbe, heteč vse svoje duševne in telesne moči za boljšo prihodnost človeštva posvetiti; ako se pomisli, kako pičlo ga za njegov trud odškodujejo, da mu dajo ravno toliko, da glada ne umira, kako težavno mu je v sedanjih časih svojo rodbino pošteno preživiti, kako se mora truditi, če si hoče s postranskim zaslužkom vsaj za nekoliko eksistenco izboljšati — potem je pač pomilovanja vredno — da se v svet tje zažene fraza: »Ljudsko učiteljstvo ne ugaja sedanjim razmeram in ne izvršuje svojih dolžnosti«. Jaz bi tim gospodom samo to izkušnjo privoščil: oni naj praktično poskušajo jedno leto izhajati z dohodki bernelga ljudskega učitelja, kateremu je Bog dal obilo družinico, ali pa ga postavil v tak kraj, kjer je draginja in si s postranskim dohodkom ne more stanja izboljšati.

Prepričan sem, prvi teden bi užé prešteli dneve, ure in minute, kdaj bodo čas preizkušnje prestali. Kako sodbo bodo na konci tega časa izrekli, o tem molčim. In učitelj naj vse življenje živi po tem le receptu in vendar je tudi on tak človek, kakor so drugi, tudi on ima zemeljske potrebščine, tudi on pride v položaj, za vzgojo svojih otrok skrbeti, vsaj za hlapce in deklet jih vendar ne bodete izredili.

Da pa pridem po tem ovinku k prvotnemu namenu teh vrstic. Ljudskemu šolstvu očitalo se je, da ne izpolnjuje prav svojih dolžnosti. Naj se letos skliče deželna učiteljska konferencija, ob enem pa naj se priredi razstava šolskih učil, ljudski učitelji naj razstavijo svoja dela, kolikor se more. Uvrjen sem, da bi se nakupičilo toliko tvarine, toliko dokazov naše neumorne marljivosti, da bi tisti gospodje, ki danes o nas slabo sodijo, se vsega družega prepričali; uvrjen sem nadalje tudi, da bi naš stan storil precejšen korak v napredku, ter bi zadobil nova tla. — Ob enem pa bi se vendar česa ukrenilo, da bi se učni črteži za posamezne kategorije ljudskih šol na podlogi pravih razmer izdelali. Kar bi za naš stan posebno častno bilo, da bi se deželni učiteljski konferenciji izrekla želja, naj bi se pri prihodnem podeljenju častnih služeb okrajnih šolskih nadzornikov gledalo kolikor mogoče na ljudske učitelje, ter da bi se izključljivo le te imenovalo. Vsak stan ima prvo pravico, da ga nadzorujejo veščaki in vzorniki iz njegovega stanu, samo pri našem stanu je drugače. Niti naših postav natanjko ne pozna niti se je kdaj pečal s ljudskim šolstvom — in vendar se tu pa tam imenuje za to častno službo. Iz med nad 500 osebja našlo se bode vendar 11 sposobnih za okrajne šolske nadzornike.

Kakor je s to zadevo, ravno tako še z drugo. Dežela oziroma sl. deželni zbor noče navzlic vsakoletnim peticijam, ljudskim učiteljem na večrazrednicah nikakor do boljše plače pomagati. Pa ravno ti so največji revčki. Želeti bi bilo, da se tudi ta stvar spravi na dan. Krajni šolski svéti naj bi skrb prevzeli, da bi vsi učitelji na večrazrednicah prosto stanovanje dobivali, ako pa tega ne, naj se pa jim postavna 20% doklada kot stanarina daje. S tem bi bilo učiteljem na večrazrednicah zeló pomsgano, dežela pa bi ne imela posebnih stroškov.

Dal, Bog, da bi se te nade ljudskih učiteljev izpolnile v prid stanu in deželi!

Iz Postojinskega okraja, 10. aprila. Dné 2. t. m. izpolnilo je častno število učiteljev in učiteljic našega okraja žalostno kolegijalno dolžnost. Bilo jim je spremljati k zadnjemu počitku tovariša g. Matijo Japelj-na, učitelja v Senožecah, ki je po dolgi in mučni bolezni zatisnil na veke svoje oči dné 31. marca t. l. V dan pogreba, zjutraj ob 9. uri zbralo se je dvanajst gg. učiteljev in dve gospodičini učiteljici pri mrtvaškem odru ranjcega tovariša. Točno ob 9. uri začel se je žalostni sprevod, tovariši pa so ranjkemu še zapeli pred šolskim poslopjem, kjer je stanoval, ganljivo »Blagor mu«! Razen šolske mladine in prečastite domače duhovščine udeležili so se pogreba tudi gg. uradniki, c. kr. žandarmerija, domača inteligenca in veliko družih občanov obojega spola — veselo znamenje, koliko spoštovanje uživa tam učiteljski stan. Ker je bil pokop ranjcegn tovariša združen s črno sv. mašo, peli so gg. učitelji pri istej slovesen »requiem«. Na

grobu pa, v katerega je bilo truplo položeno, zadonela je prelepa »Jamica tiha«. Tuznim sreem in z željo »Naj v miru počiva« vrnilo se je učiteljstvo s pokopališča.

Ranjki Japelj je bil rojen v Studenem l. 1833. in je služboval nad 33 let. V zadnjih letih učiteljeval je v Podkrajju in v Senožečah, kjer je svoje delavno življenje sklenil. Lehka mu zemljica!

Iz Ljubljane. Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta v 17. dan preteč. m. Razpisane druge, oziramo četrte učiteljske službe na ljudskih šolah v Cerkljah in v Šmartinu pri Litiji se stalno ne namestijo, temuč se okrajnim šolskim svetom naroča, da je začasno oddajo. — Stalno se namestijo: druga učiteljska služba v Šent-Vidu pri Zatičini, učiteljski službi v Polhovem Gradcu in v Grahovem. (Glej »Premene pri učiteljstvu« v današnjem listu!) — Prošnja učiteljice, da bi se ji pri izstopu iz službe povrnilo vplačani zneski v pokojinski zaklad, izroča se deželnemu odboru. — Izkazi ravnateljska tukajšnjih srednjih šol, učiteljišč, predsednikov okrajnih šolskih svetov in mestnega šolskega sveta o profesorjih in učiteljih, ki bi bili pri mobiliziranju oprosteni črnovojniške obveze, naznanjajo se c. kr. komandi za deželno brambo v Gradcu. — Reši se več prošelj za oprosteno od učnine, za podpore in nagrade.

— Metelketovo ustanovino so dobili g. g.: Gross Peter, nadučitelj v Zagorji, Kcel Alojzij, učitelj v Ihanu, Knific Luka, nadučitelj na Trati, Kencilija Fran, nadučitelj v Žuzemberku, Punčuh Leopold, učitelj v Podvelbu in Tomšič Štefan, nadučitelj v Starem Logu.

— Knjige ubožnim učencem na Kranjskem. Vsled ukaza gospoda ministra za bogočastje in uk s 3. marca t. l. št. 2399 c. kr. založba šolskih knjig na Dunaji za šolsko leto 1887/88. tukajšnjim ljudskim in meščanskim šolam za knjige ubogim učencem odločila delež s 1831 gld. Od te vsote dobi Postojnski okraj 155 gld. 75 kr., Kočevski 170 gld. 44 kr., Krški 213 gld. 92 kr., Kranjski 163 gld. 56 kr., Ljubljanske okolice 196 gld. 61 kr., Litijski 117 gld. 34 kr., Logaški 139 gld. 58 kr., Radovljiški 101 gld., Novomeški 181 gld. 30 kr., Kameniški 126 gld. 36 kr., Črnomeljski 146 gld. 25 kr., Ljubljansko mesto 119 gld. 77 kr. C. k. okrajni šolski sveti naj se sè svojimi zahtevami do 15. jun. t. l. zglašajo pri c. k. založbi šolskih knjig.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Ivan Kremžar, četrty učitelj v Šent-Vidu pri Zatičini, je dobil tū drugo učiteljsko službo. — G. Ivan Bajec, začasni učitelj na Brezovici, je dobil def. uč. službo v Polhovem Gradcu, in g. Alojzij Pin, zač. učitelj v Polhovem Gradcu, pride pa na Brezovico. G. Josip Turek, učitelj v Grahovem, je za trdno postavljen. — Gspdc. Marija Stuchly, učiteljica v Šent-Vidu pri Zatičini, je za trdno postavljena na tretjo učiteljsko službo v Senožečah. — Gspdc. Neža Levstik, učiteljica v Senožečah in Julijana Gula, učiteljica na Blokah, ste se službi odpovedale. — G. Matija Japel, učitelj v Senožečah, je umrl. R. J. P.!

Učiteljska služba.

Na enorazredni ljudski šoli v Ovéjaku (Schöflein) se bode učiteljska služba za trdno, ali začasno namestila. Letne plače je 400 gld., s prostim stanovanjem in nekaj zemljišča. Prošnja naj se po uradni poti oddajajo do 30. aprila t. l. pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji v 6. dan aprila 1887. l.

Št. 319

o. š. sv.

Učiteljske službe.

V stalno ali začasno namestitev se razpisuje druga učiteljska služba na čveterorazredni ljudski šoli v Senožečah s 500 gld. letne plače in s prostim stanovanjem z dobo za prošnjo do 18. aprila 1887. l.

Za slučaj se ob enem razpisujeti tudi tretja učiteljska služba s 450 gld. letne plače in s prostim stanovanjem in četrta s 400 gld. letne plače s prostim stanovanjem. Prošnje vlagajo naj se po uradnem potu pri podpisanem okrajnem šolskem svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini v 1. dan aprila 1887. l.